

ДЕ ПОМІЧ ДЛЯ НАС

PAYROLL
 JOHN SMITH
 S. EWANUSHEN
 R.E. BROWN
 WASYL MOROZ

ЦІНА ПШЕНИЦІ
 ЗА БУШЕЛЬ
 \$1.25
 -1.00
 -90
 -75

CREDIT UNION
 WASYL MOROZ

ОЩАДИВ....

ГРУДЕЛЬ - 1943	
СУПЕЛЬ - 1944	.50
ЛЮТИМ - 1944	.50
	.20
	1.00
	.25
	.17
РАЗОМ -	

4.30

SAVINGS AND CREDIT UNION By W. TOPOLNICKY (U.S.C. 1000)

КУЛЬТУРА
И
ОСВІТА

WINNIPEG
CANADA

Де Поміч Для Нас

або

Щадничо - Кредитові Спільки

зладив

ИНЖ. В. ТОПОЛЬНИЦЬКИЙ

УКРАЇНСЬКЕ БІБЛІОТЕЧНЕ
ТОВАРИСТВО В ТОРОНТІ

1944

“КУЛЬТУРА Й ОСВІТА”

Виннипег

CULTURE and EDUCATION
P. O. Box 3113, Winnipeg, Man.

ДО ЧИТАЧА

Наша ціль: видавати отакі маленькі книжечки, як ця, в яких були б подані коротко та ясно найбільш потрібні відомості з тих ділянок життя, з якими маємо до діла щоденно.

Ті, що пишуть ці книжечки, пам'ятають, що тепер люди не мають багато вільного часу. Отакую книжечку, як ця, можливо прочитати за годину-дві та негайно пристосувати прочитане до свого власного вжитку.

Ця книжечка, “Де поміч для нас”, третя вже з черги, має на цілі вказати, як при допомозі кооперативного руху та кредитових спілок можемо самі собі допомогти та поліпшити свою долю. Вкладаючи по яких 50 центів місячно до каси кредитової спілки, ми можемо збудувати сильну громадську установу для допомоги людям і тим самим і собі допомогти.

“КУЛЬТУРА Й ОСВІТА”

Copyright, 1944, by Culture and Education
Всі права передруку та перекладу цієї книжечки застережені.

ДЕ ДІСТАТИ ГРОШЕЙ?

Всім нам потрібно позичати грошей. Нераз тільки на кілька день. Грошей позичають банки, моргеджові компанії, позичкові компанії, лихварі (usurers) та знайомі нам люди, приятелі. І крамниці продають нам свої товари: наборг — на кредит.

Та на кожних 100 людей ледве 15 може позичити грошей в банку. А ті, що позичають в компаніях або в лихварів, мусять часом платити дуже високі проценти, — по 40 або й 50%.

А кредитові спілки (credit unions) і радо визичають гроші і дуже малий процент числять за визичені гроші.

1. ЩО ТАКЕ КРЕДИТОВА СПІЛКА?

Кредитова спілка — то кооперативне товариство, що вчить своїх членів щадити гроші та визичає так призьбрані гроші членам, за малий процент, на корисні цілі: на сплату довгів, шпиталь, лікаря, рент, закупно одержі, річей до хати, податок, тощо.

Члени годяться щадити її купують у кредитовій спілці уділи за готівку або на сплати. Уділ звичайно буває \$5.00, щоб і найбіднішній

чоловік міг стати членом кредитівки. Член може мати, скільки схоче уділів. Від грошей зложених на уділи, які член передержує в кредитовій спілці рік, дістає відсоток, тобто дивіденду.

Ціль кредитової спілки: вчити ошадності, збирати гроші для вжитку членів, виховувати членів та вчити їх про грошові справи.

Члени зобов'язуються щотижня чи місяця правильно зложувати в кредитовій спілці якусь маленьку суму, прим. 25 центів або й більше, яка чия спромога.

У кредитівці кожний член, без клопоту, може зтягнути позичку, за уміркованою оплатою. Кредитівка добре сповняє своє завдання, коли більшість зложених грошей є постійно в позичках членів.

Згідно з кооперативними засадами, існує кредитівка не для зиску, а для того, щоб члени мали вигоду з неї.

Кредитівки й банки.

Кредитівки не виконують якраз тої самої служби, що банки. Вони доповняють службу банків. 1. Кредитівки стають у пригоді широким верствам людей по містах та по фармах, а банки в першу чергу стоять на услугах вели-

ких підприємств. 2. Кредитівки уділяють малі позички, а банки визначають переважно великі суми, за певною маєтковою запорукою. 3. Кредитівки вимагають, щоб члени щадили гроші правильно та складали малі суми на свій рахунок до їх каси. Так вчать ощадності. 4. Кредитівки організують своїх членів в окрузі, де люди одні других знають, а банки приймають гроші від когобудь. 5. Кредитівки належать до своїх членів, служать їхнім інтересам, і члени самі мають над ними контролю, а банки бувають під контролею великих фіансисів.

2. ЯК ОРГАНІЗУВАТИ КРЕДИТОВІ СПІЛКИ

Хто може організувати кредитові спілки.

Лише групи людей, що спосібні до співраці, можуть успішно закладати й вести кредитові спілки.

Скорше приймаються та краще розвиваються кредитові спілки там, де вже є якісь інші кооперативи, бо люди вже пізнали вартість кооперації.

Умови заложення кредитівки.

Нім приступимо до заложення кредитівки,

потрібно застановитися, хто, де й коли може заснувати кредитову спілку.

Початок мусять дати ті люди, для яких спілка має служити. В наших обставинах — народні домн, читальні, філії організації, парохії, споживчі кооперативи повинні започатковувати кредитівки.

Коли, отже, в якійсь громаді знайдеться двох-трьох людей, що розуміють значення кооперації, вони повинні дати початок до заложення кредитівки. Хай перше всього влаштують для будучих членів **короткий курс** (8 - 10 лекцій). В курсах повинні брати участь так чоловіки, як і жінки. Учасники курсів повинні пізнати докладно основні засади кредитової кооперації. Курси відбуваються в формі дискусій, у яких всі учасники забирають голос.

Кружок для вивчення кредитової кооперації.

Зберіть на початок кількох людей, бодай 3 - 5 та зацікавте їх справами кредитової кооперації. Відбувши два-три рази наради з ними, обміркуйте спільно, як перевести курс. Ще перед організуванням курсів напишіть до Департаменту Рільництва та зажадайте висилки уставу (стендерд байловз), акту про кредитові спілки та матеріалів для курсу. Вам радо по-

дадуть всі потрібні інформації.

Опісля скличте сходини майбутніх членів та зорганізуйте формально кружок для вивчення кредитової кооперації. На перших сходинах спишіть імена присутніх людей та їх адреси, виберіть три особи до Ініціативного Комітету: голову, секретаря й члена Комітету. Проголо- сить, коли будуть лекції Кружка, — найкраще раз в тиждень. На кожних сходинах лекцію відкриває голова, а секретар списує лісту при- сутніх людей. По лекції слідує дискусія, в я- кій беруть участь всі присутні. Теми лекцій по- винні бути такі: Що таке кредитова спілка; Історія кредитових спілок; Стан кредитових спілок в Канаді, Зл. Державах, в нашій про- вінції; Як управляти кредитовою спілкою; Ко- ристи з кредитових спілок; Союзи кредитових спілок, тощо. Бодай дві лекції посвятити на у- став (байлос.) Є устав для кожної провінції в Канаді.

Коли учасники курсів добре вже пізнають провідні ідеї та мету кредитових спілок, тоді треба скликати сходини, на яких члени Круж- ка вирішать, чи кредитівку закладати, чи ні. Якщо вирішать закладати, то вирішають не- гайно й інші справи, звязані із заложенням кре- дитівки, а саме: назву кредитівки, висоту уді-

лового капіталу, висоту уділу й вписового та інші додаткові точки до уставу, які треба виповнити, і так виповнений устав вислати, wraz з просьбою на чартер, до провінціального уряду. На тих сходинах треба також вибрати Тимчасову Дирекцію з 3 - 5 членів, яка піклується організаційними справами аж до одержання чартеру. На оплату чартеру найкраще на тих самих сходинах зібрати між членами добровільні датки. Оплата чартеру в кожній провінції інша, звичайно від \$5 до \$10.

Основні збори.

Уряд видає звичайно чартер до тижня-двох від дня внесення аплікації. Як тільки Тимчасова Дирекція отримає чартер, то мусить якнайскорше скликати основні збори, що вважаються за перші річні загальні збори. На тих зборах стають учасники формально членами спілки, приймають устав та платять вже вписове (звичайно по 25 центів) і складають завдаток або й платять вповні за уділи. На них вибирають сталий уряд, тобто Дирекцію (звичайно 5 членів), Кредитовий Комітет (3 членів) і Ревізійну Комісію (3 членів). Той день вважається днем оснований спілки й від того дня кредитівка законно існує та виконує свої обовязки.

Порядок основних загальних зборів:

1. Відкриття й вибір президії. 2. Резюме про значення кредитової кооперації (до 40 мінут). 3. Відчитання, пояснення й прийняття устави. 4. Вибір Дирекції й інших органів. 5. Плачання внесового й членських уділів. 6. Внески й запити. 7. Закриття зборів.

Перебіг зборів треба точно записати. Звичайно голова зборів сам покликє собі секретаря.

Перше Засідання Дирекції.

Зараз після перших загальних зборів, або й того самого вечора, повинні вибрані члени Дирекції відбутися засідання. На засіданні вони мають залагодити такі справи: 1. Вибрати зпоміж себе урядників — голову, заст. голову, скарбника й секретаря. Скарбником і секретарем може бути один чоловік. 2. Забондувати скарбника на якусь суму, прим. від \$500 до \$1,000. 3. Призначити котрийсь банк, де кредитівка буде складати свої гроші. 4. Означити висоту процентів від позичок. 5. Назначити урядові години для скарбника. 6. Доручити секретареві, щоб дав виробити круглу печатку (seal). 7. Доручити скарбникові, щоб закупив усі потрібні форми, книги, вкладкові книжечки для членів, тощо.

3. ПОЧАТКИ Й РОЗВИТОК КРЕДИ- ТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ

Кредитові кооперативні спілки повстали в Німеччині. Першу таку спілку заложив між рільниками 1849 року В. Райфайзен.

Почалась кредитова кооперація з того, що па́нувала велика біда й зубожіння. Люди з нужди попадали в розпуку, починали тратити віру в добро. Кредитова спілка стала зіркою надії для зубожілих селян та міських ремісників і робітників, що не бачили іншого виходу з біди, отже стали горнутись в ряди кредитової кооперації, як одинокого джерела рятунку.

Першу кредитову спілку на американському континенті заложив Алфонс Дежарден в місті Леві, у пров. Квебек, 1900 року. Звідти вона поширилась на американському континенті.

Крім Квебеку не було в Канаді зацікавлення кредитовою кооперацією в інших провінціях аж до 1932 року, хоч існував вже перед тим закон для цього рода спілок, прим. в провінції Онтеріо. У 1932 році починається рух за кредитовою кооперацією в пров. Нова Скошія. У 1943 році було там вже поверх 200. кредитівок, з 35,000 членами. У 1935 р. вийшов закон про кредитові спілки у пров. Принс Едвард Айленд,

а в 1936 р. у Нью-Бронсвіку. Опісля прийшло черга на Західну Канаду. У 1937 р. вийшов закон про кредитові спілки в провінціях Манітобі й Саскачевані, у 1938 р. в Алберті, у 1939 р. в Бр. Коломбії. У 1940 р. вийшов новий закон для провінції Онтеріо. Отже можна сьогодні закладати кредитові спілки по всіх провінціях Канади. В Західній Канаді найкраще розвиваються кредитові спілки в пров. Саскачевані. З кінцем 1943 р. існувало там вже 123 спілки, в тім 4 в українських округах, дві міські — у Саскатуні й Реджайні, та дві у фермерських округах — в Аррані та Сматс.

Творець кредитових спілок в Канаді Дежарден зорганізував першу кредитівку також в Зл. Державах 1908 р., в Менчестер, Нью-Гемпшайр. З кінцем 1942 р. число кредитівок там виносило 10,601, в них 3,139,457 членів, загальне майно \$340,188,694.

Стан кредитових спілок в Канаді з кінцем 1942.

Було кредитівок — 1,486; число членів — 295,984; загальний маєток — \$43,791,925; сума уділених позичок в 1942 р. — \$10,926,085; сума уділених позичок за увесь час існування всіх кредитівок — \$137,943,452.

В повищих числах не включено 6 повітових

кредитівок в пров. Квебеку, які мали загальномаєтку на — \$8,174,666.

Під кінець 1943 р. було в Канаді 1,611 кредитових спілок.

4. ХТО УПРАВЛЯЄ КРЕДИТОВОЮ СПІЛКОЮ

Доля кредитової спілки спочиває в руках Дирекції. Її вибирають члени на річних зборах, на яких кожний член має один голос. Тоді вибирають члени й Кредитовий Комітет, що завідує уділюванням позичок, і Ревізійну Комісію, якої обов'язком є контролювати рахунки й усе діловодство кредитівки. Скарбник завідує грошми та іншим маєтком кредитівки, веде книги, отже вважається й управителем кредитівки. Може виконувати й обов'язки секретаря.

Члени Дирекції та обидвох інших органів не дістають винагородження за свою працю. Лише скарбник, як управитель кредитівки, може бути платним урядником, і то аж тоді, коли кредитівка має досить прибутків на ту ціль. Члени її вважають своїм обов'язком уділити свого часу даром для добра загалу.

Скарбник чи інший урядник, що має до діла з грошми кредитівки, мусить бути забондова-

ний, — в початках на \$500, а пізніше на більше.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ кредитівки відбуваються раз в рік, надзвичайні збори можна скликати в міру потреби, колинебудь. Річні загальні збори вибирають урядників, приймають звіти, визначають висоту дивіденди, та вирішують інші справи, звязані з життям кредитівки.

Канцелярія кредитівки повинна міститись в центрі громади, в місці, що було б для всіх членів найбільш доступним. Члени складають в кредитівці звичайно дрібні суми, по 25 ц., або 50 ц., за те часто, раз, два або й більше разів на місяць. Найкраще надається на канцелярію: школа, народний дім, кооперативна крамниця, парохіяльна канцелярія або інший подібний льокаль в громаді. Про таке місце треба наперед подумати, вже при заложуванні кредитівки. Канцелярія "Карпатії" у Виннипегу міститься в крамниці кооперативу "Калина".

ОБОВ'ЯЗКИ УРЯДНИКІВ

ГОЛОВА скликає та сам перепроводжує збори, проводить і засіданнями членів Дирекції, підписує чеки та інші документи, та скривь о-

чолове кредитівку. Він і слідкує за ходом грошевих справ.

ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ заступає голову, коли потрібно.

СЕКРЕТАР повідомляє членів про збори, а членів дирекції та інших органів про засідання, зміст протоколів всіх зборів і засідань, і веде переписку кредитівки.

Кредитівка повинна мати чотири книги протоколів: 1 книгу протоколів із загальних зборів, 2 книгу протоколів із засідань Дирекції, 3 книгу протоколів Кредитового Комітету та 4 книгу протоколів Ревізійної Комісії. Кожна книга протоколів повинна бути опрацьована. Протоколи треба писати старанно, особливо треба записати день і місце засідань чи зборів та імена прийвних осіб, а даліше всі важніші рішення. При отворенні зборів чи засідання треба прочитати протокол з попередніх зборів (засідання) і, якщо нема ніяких уваг, протокол треба прийняти. Предсідник має його потвердити.

Всякі рішення на загальних зборах і на засіданнях Дирекції, Кредитового Комітету чи Ревізійної Комісії повинні бути внесені й секундовані та записані до протоколів. Секретар має допильнувати, щоб Дирекція, Кредитовий Ко-

мітет і Ревізійна Комісія виготовили річний звіт та предложили його загальним зборам.

ВАЖНИШІ ОБОВ'ЯЗКИ ДИРЕКЦІЇ як тіла відповідального за ведення кредитівки є оці:

1. Приймати членів.
2. Призначати секретаря й скарбника-управителя.
3. Встановляти процент від позичок (не більше як 1% на місяць від довжної суми).
4. Встановляти процент від вкладів, які члени тримають в кредитівці.
5. Призначати висоту дивіденди від уділів.
6. Назначати членів Дирекції й Кредитового Комітету, коли яке місце опорожниться.
7. Встановляти висоту позички, яку можна уділити одному членові без забезпечення (security) та з забезпеченням. Позичка без забезпечення для одного члена не сміє перевищати \$50.00.
8. Вирішувати, в котрім банку має кредитівка вкласти свої фонди.
9. Вирішувати, хто і на яку суму має бути забондований.
10. Пильнувати, щоб скарбник належно вів книги.

Дирекція має й більше обов'язків: здобувати нових членів, влаштовувати відчити, товариські вечірки й сходи для членів та прихильників, щоб викликувати більше зацікавлення кредитовою кооперацією серед загалу та взагалі дбати про добро товариства й членів.

Засідання Дирекції мають відбуватися кожного місяця, найкраще кілька днів після 1-го, так, щоб скарбник мав час виготовити звіт за попередній місяць. Фінансовий звіт то одна з головних точок нарад.

КРЕДИТОВИЙ КОМІТЕТ. Обов'язок Кредитового Комітету: розглядати аплікації на позички та вирішувати, чи дати позичку. В першу чергу уділяти менші позички, щоб якнайбільше членів задоволити, а з більшими чекати, поки не буде подостатком грошей.

РЕВІЗІЙНА КОМІСІЯ. Члени Ревізійної Комісії контролюють усе діловодство товариства, включно з книгами, хоч раз квартално. Вони також переводять річну контролю та здають звіт на річних загальних зборах. Ревізійна Комісія має право завісити в урядованню члена Дирекції, Кредитового Комітету або урядника, якщо б зайшла важна до того причина. Таке вирішення мусить перейти одноголосною постановою всіх членів Ревізійної Комісії, і в такому випадку Комісія мусить скликати загальні збори і цілу справу в'яснити членам.

Члени Ревізійної Комісії мусять розуміти систему книговодства кредитових спілок. Їх обов'язок: перевірити всі книги, діяльність Кредит-

тового Комітету та Дирекції, і допильнувати, щоб вся діяльність кредитівки була згідна з Актом про Кредитові Спілки та з уставом (статутом).

Членів Ревізійної Комісії вибирають загальні збори і вони зовсім не підлягають Дирекції. Коли б комісія знайшла, що Дирекція діє проти Акту або проти Статута, вона мусить звернути увагу Дирекції на неправильність, а в крайнім випадку скликати збори та запропонувати членам неправильне поступовання Дирекції.

Члени мають право бачити щомісяця фінансові звіти, які виготовляє скарбник, однак не мають права вгляду в книги, бо всі трансакції кредитівки з членами мають бути вповні довірочні. Члени Дирекції й Ревізійної Комісії мають право вглядати до книг кожної хвилини.

ОБОВ'ЯЗКИ СКАРБНИКА.

Скарбник кредитівки є і її управителем і, як такий, відповідає за всі ділові справи. В дуже великій мірі залежить успіх кредитівки від того, як скарбник виконує свої обов'язки.

Хто хоче вписатись в члени кредитівки, мусить дістати від скарбника форму членської заяви, виповнити її, і назад скарбникові звернути.

Скарбник предкладає членські заяви на засіданні Дирекції. Він відбирає від членів гроші на уділи й депозити, збирає рати на сплату позичок та вкладає всі зібрані гроші в банку. Він видає форми анлікації на позичку й приймає назад, коли член її виновнить, та передає Кредитовому Комітетові до полагодження. Коли позичка ухвалена, скарбник бере від члена вексель (нот) : забезпеку (довжній скрипт), якщо таке потрібне. (Звичайно вимагається такої безпеки при більших позичках). І коли найде все в порядку, випишує чека на позичку. Скарбник і голова підписують всі чеки.

Звичайно скарбник сам веде також книговодство та, крім каси, удержує в сховку всякі безпеки й цінні папери (довжні скрипти, бонди, контракти, тощо). При кінці кожного місяця він виробляє повний грошовий звіт, з якого одну копію прибивається на видному місці в канцелрії, а одну висилається до уряду. Для випрацювання рахунків існують готові форми, які можна дістати від уряду або купити в друкарні.

КНИГОВОДСТВО КРЕДИТІВОК

Книговодство кредитівок є доволі упрощене й легко його навчитися тому, хто знає рахунки.

Коли член складає гроші в кредитівці, він виповнює асигнату, в якій зазначає, на що саме гроші складає — на уділ, вклад чи зворот позички або на відсотки від позички. Скарбник відбирає гроші враз з асигнатою і втягає суми до вкладкової (членської) книжечки, яку член все мусить з собою принести. Записану суму він стверджує своїм підписом в книжечці, і в цей спосіб поквітовує отримані гроші.

На основі асигнат зібраних за цілий день робить скарбник запис у приходах касового журналу, одною позицією вписує повну суму готівки, а напроти неї у відповідних колуменах записує, на що саме гроші він дістав: уділ, вклад, відсотки, карн, зворот позички. Сума всіх коломен мусить рівнятися сумі отриманої готівки. З кінцем місяця всі колумени треба додати і сума їх знову мусить рівнятися сумі отриманої готівки за цілий місяць. Ті кінцеві суми записується кожного місяця до головної книги.

В головній книзі на кожний рахунок вживається одну сторінку, так, що там є такі рахунки: готівка, уділи, вклади, позички, відсотки, карн, тощо.

Крім двох вище згаданих книг є ще в кредитівці книга членів. В ній кожний член має сто-

рінку. Записується там все те, що вписується членові в його вкладкову книжечку. Кожний рахунок в книзі членів це наче відбиток вкладкової книжечки члена.

Скарбник обов'язаний зложити в банку всі гроші, які отримав від членів, найдалше до 48 годин.

Коли член хоче вибрати гроші, він виповняє асигнату, яка звичайно є іншої барви як асигнати для вкладання грошей. На асигнаті зазначає він суму та з якого рахунку хоче гроші вибрати — з вкладів чи з уділів — і підписує її як поквітовання, що гроші одержав. Скарбник втягає виплачену суму у вкладову книжечку члена й випишує чек на банок, в яким кредитівка має свій рахунок.

Виплати записує скарбник в розходах касового журналу. Як тільки Кредитовий Комітет ухвалить позичку, а член дасть вексель й забезпечу (якщо її вимагається), скарбник випишує чека. Він втягає суму позички до вкладкової книжечки члена та до касового журналу.

Де нема людини, що розуміє книговодство, там обов'язково треба підшукати книговода, який би книги запровадив та навчив скарбника, як їх дальше вести.

Майже в кожній провінції Канади є вже урядові інспектори, що хоч раз в рік перевіряють книги й діловодство кредитівок та дають від себе потрібні інформації й вказівки як найкраще діловодство упорядкувати.

5. КОРИСТІ З КРЕДИТОВИХ СПІЛОК

Життя кредитових спілок виявляє, що в таких місцевостях, де колись панувала найгірша нужда, за кілька літ існування кредитівок багато змінилося на краще. В кредитовій кооперації набувають члени чесноти ощадності. Вже при вписі до кредитівки член відразу робить постанову, та зобов'язується, що буде правильно щадити. Отже кредитівка будує характер людини.

Та член щадить не тільки тоді, коли складає гроші в кредитівці. Він щадить і тоді, коли позичає. Ось живий примір з діяльності кредитівки Карпатія у Виннипегу: член винен компанії за будівельний матеріал \$170.00. Зобов'язався сплатити цей довг 10 ратами по \$17.00 й заплатити 8%. Він застановився, чи не краще позичити собі грошей в кредитівці та запла-

тити свій довг. Компанія згодилась дати йому в такому випадку 10% опусту.

Щоб читачі ясно зрозуміли повищий рахунок, представимо його так:

Чоловік мав заплатити за будівельній матеріял	170.00
а 8 процент за 10 місяців	11.33
	<hr/>
Разом.....	\$181.33

Та сказав тому чоловікові урядник компанії, що коли заплатить зараз готівкою, то йому дадуть 10 процент опусту, тобто \$17.00.

Отже на сплату довгу він зотягнув позичку в Карпатії на суму

	\$153.00
--	----------

Позичку в кредитівці сплатив також в 9 ратах, а коштувало його це, числячи 1% на місяць від довжної суми

	7.65
--	------

Він заплатив разом

	\$160.65
--	----------

А що мав заплатити компанії \$181.33, то, значить, заощадив собі \$20.68.

Життя кредитівок теж виявляє, що люди можуть навчитися самі своїми грішми управляти.

Українці почали поселяватись в Канаді щойно 50 літ тому. Не дивниця, отже, що українське населення живе назагал в тяжчих матеріяльних обставинах, як інші, старші, канадійці, що за кілька сот літ потрапили вибудувати свої фінансові та господарські установи. Вдодатку, живуть українці в багатьох випадках в бідніших околицях. Коли, отже, англійці й французи відчувають потребу творити кредитові спілки, то тим більше для нас являються вони прямо konieczністю. Канада країна багата. Демократичні засади дають кожній людині нагоду здобувати собі тут краще життя. Живемо в системі, де без грошей нікуди не рушишся. Отже і в найбіднішій околиці є трохи грошей у людей. Дехто держить їх в банку, а дехто переховує їх дома бездільно через довгий час. Завданням кредитової спілки є видобути ці часо вільні гроші з людських сховків та пустити їх в оборот.

Досвід кредитових спілок показує, що половина членів пересічно користає з позичок через рік, а половина тільки щадить. Вложені в кредитівці капітали обертаються не раз два або три рази до року. Щадничо-Кредитова Спілка

Карнатія, що почала своє життя в лютім, 1940 р., мала на початку тільки 34 члени, що зложили на уділи та вклади разом \$92.50. З кінцем грудня, 1943 р., за несповна 4 роки, число членів зросло до 315, а майно зросло до \$21,500. Всіх позичок за той час дано 304, на загальну суму \$54,000. Подібний поступ роблять й інші кредитівки між українцями, по містах і на фармах.

6. СОЮЗИ КРЕДИТОВИХ СПІЛОК

Союз кредитових спілок — це організація кредитівок у провінції, що має на цілі робити услуги своїм членам — кредитівкам та дбати про поширення кооперативного руху в провінції.

Такі союзи кредитових спілок існують вже у всіх 9 провінціях Канади. Роблять вони такі услуги: постачають форм для діловодства, випрацьовують брошури кооперативної освіти, предкладають урядови потрібні зміни законів для кредитівок, займаються бондованням скарбників, збирають статистику й інформації про кредитівки в своїй провінції та деінде, дають правні поради кредитівкам, тощо.

В деяких провінціях існують також **окружні союзи**, в яких беруть участь кредитівки.

округа. Вони мають звичайно свої сходини щомісяця, на яких обговорюють свої місцеві потреби.

Членство в союзах в обох випадках є добровільне. На видатки союзу складаються вкладки кредитівок. Їх висоту вирішують делегати на річних зборах союзу.

На провінціальних союзах справа організації кредитівок не обмежується. В днях 11 і 12 вересня, 1943 р., відбулася перша Краєва Конференція Кредитівок в містечку Леві, Кве., в якій взяли участь представники кредитової кооперації з усіх провінцій Канади. Покищо вибрано там Краєвий Комітет Союзу Кредитівок з 9 членів — по одному з кожної провінції. І. А. Марійон з Монтреалу є головою Комітету.

Краєві Союзи об'єднані в Міжнародному Кооперативному Союзі в 1937 р. мали заступлених 34,440 кредитових спілок з цілого світа, з около 10, 678,000 членами.

ДОДАТОК

КООПЕРАТИВНІ СПІЛКИ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ В КАНАДІ

Початки кредитової кооперації між українцями в Канаді сягають до вересня, 1938 р.,

коли то в Саскатуні зорганізовано перший кружок для вивчення засад кредитової кооперації. Там по курсі почала свою діяльність перша наша кредитівка, Нова Громада, 13 лютого, 1939 р. Рік пізніше зорганізовано кредитівку під назвою Карпатія, у Вінніпегу. Почала вона своє життя, 16 лютого, 1940 р.

Знаємо про існування таких українських кредитівок:

	Дата основання	Число членів
1. Нова Громада, Саскатун, Саск.	лют., 1939	75
2. Карпатія, Вінніпег, Ман.	лют., 1940	306
3. Укр. Кредитівка, Реджайна, Саск.	трав. 1941	151
4. Кредитівка в Арран, Саск.	січ., 1942	97
5. Кредитівка в Смасе, Саск.	лип., 1943	46
6. Кредитівка Півн. Вінніпегу, Вінніпег, Ман.	лип., 1943	21 *
7. Кредитівка в Смоки Лейк, Алта.	серп., 1943	50 *
8. Дністер, в Гемілтон, Онт.	жовт., 1943	38
9. Кредитівка в Ендрю, Алта.	лист., 1943	25 *

*) Числа непевні ізза браку звіту.

Перед веде Саскачеван, з 4 кредитівками, по дві в Манітобі й Алберті, та одна в Онтаріо.

Тільки про 6 із цих кредитівок маємо під рукою офіційальні звіти. Нема звітів з Ендрю і Смоки Лейк, Алта., та Кредитівки Півн. Вінніпегу. В тих кредитівках подано приблизно стан членів.

Збірний стан грошовий 6 кредитівок, з 713 членами такні:

Актива—

Позички на руках в членів	28.363.09
Готівка	4.686.34
Інше майно	1.251.92
	<hr/>
	\$34,301.35
	<hr/>

Пасива—

Уділи	9,766.56
Вкладки (депозити)	22,555.64
Запасний фонд	1,979.15
	<hr/>
	\$34,301.35
	<hr/>

Повні дані з 30 листопада. 1943 року.

Всі ці кредитівки разом уділили в 1943 р. за 11 місяців 191 позичок на суму \$40,490.00, а за увесь час свого існування 606 позичок, на загальну суму \$86,662.50. Пересічно кожний член заощадив \$45.33. І за увесь час свого життя ні одна з цих кредитівок не мала ніякої втрати.

Замість нарікати на біду, свідомі люди по містах і на фармах організуються в кредитівки. Спільними зусиллями та кооперацією всякі недостачі нинішньої системи можна направити.

Кооперація на Україні.

Кооперація для українців річ не нова. Багато з нас, що прибули сюди з України, пізнало вагу її вже там на Рідних Землях, де ще перед першою світовою війною була кооперація сильно поширена. На Великій Україні почалась вона за царських часів, з вибухом революції зростає дуже швидко та в короткому часі стала дорівнювати коопераціям західньо-європейських держав. В рр. 1917 - 1920 більше як 80% українського населення було згуртовано в кооперативах. В тій порі були там створені сильні центральні, такі як Дніпросоюз, що об'єднував в собі 6,920 споживчих кооперативів та Центросоюз, в котрім гуртувались сільсько-господарські кооперативи. Кредитові спілки, яких число сягало 3,800, мали свою централю під назвою Українбанк. Подібно річ малася й в Західній Україні та на інших територіях України.

Роля Кредитових Спілок.

Кредитові спілки — це збирачі розпорошених дрібних капіталів. Сума цих дрібних, зложених населенням ощадностей в кредитівкал, є показником його культури й добробуту. І коли акція ощаджування захоплює сьогодні широкі круги канадійського громадянства, ми

українці не сміємо остатися позаду, бо і в нас такі самі потреби, як в інших канадійців, і в нас такі самі завдання. Треба нам мати на увазі, що ощадність, яку щадник складає в кредитівці, приносить користь не тільки для нього самого, але й—що важніше—для загалу.

Особливо в Західній Канаді, в трьох степових провінціях, Манітобі, Саскачевані й Алберті, де українці живуть в більшій кількості, число кредитових спілок наших повинно скоро помножитися. Під кінець 1943 р. справа під цим оглядом стояла так:

Провінція	Число Кредитівок	В тім українських
Манітоба	82	2
Саскачеван	123	4
Алберта	129	2

Ще один примір: загальне населення Манітоби, після статистики 1941, є 729,744. В тім українців є 92,546 (12.6%), а французів 51,546 (7%). Українці мають дві кредитівки, а французи 25. Почищі числа не потребують ніяких пояснень. Вони ясно доказують, що ми не звернули належної уваги на цю важну ділянку.

Господарське життя українців-канадійців не може належно розвинути без їхніх капіталів. Якщо ми зуміємо зібрати між собою дрібні капітали й направити їх в одно русло, то не

буде в нас в майбутньому біди й безробіття.. Один долар в кишені соток, тисячей нас, — це великий капітал, та він без значення, коли його йналежно не використати. Коли б було лише 100 щадників, що заощадили по \$100.00, то яка поважна сума грошей виїде! І ті гроші можна ужити на користь для загалу. А систематичним щадженням легко людині \$100.00 заощадити. Та й 100 щадників легко знайти в кожній більшій громаді.

Особливу увагу треба звернути на поширення ідеї ощадності серед дітей і молоді, для яких вона являється важним виховним чинником. Гарним приміром для цього може нам послужити французька кредитівка в Ст. Мало, Ман., одна з найстарших і найбільших кредитівок в цій провінції Там увійшло вже в звичай записувати малих дітей в члени кредитової спілки. Хрестні батьки купують новонародженому дитяткові книжечку з уділами в кредитівці. Члени молоді мають там вже тепер понад тисячу доларів зложених ощадностей, з яких користають їхні батьки, дядьки та інші члени.

Скільки то людей тиняється на старість по чужих кутках тому, що ніхто не звернув їм уваги, щоб в молодших літах щадили. А в кре-

дитовій сім'ї людина вчиться думати про майбутнє: щадить людина 3—4 роки, допоможуть їй порукою інші щадники, і от сьогодні в неї є вже свій дім. Купив за готівку, і в кредитівці з щаднестей сплачує решту довгу. Якщо справді лежить Вам на серці добро ваших найближчих, ви не тільки допоможете кредитівку організувати й станете її членом, але й активно будете працювати для приєднання загалу в членни та причинитесь до того, щоб дрібні капітали з вашої громади працювали для цілої суспільності.

Слово Заохоти

А тепер ще слово до тих, що вже в рядах кредитової кооперації:

Хоч вас тепер ще тільки около 800 щадників — і ви не представляєте ще великої сили, — то перед вами велике майбутнє. Хоч ваші ощадності виносять часом всього кілька доларів, то й це має вартість, бо ви є приміром, живою пропагандою важної справи. Із сьогоднішніх соток та тисяч у ваших кредитівках, завтра наростуть десятки та сотки тисяч і ці гроші пущені в рух дадуть розмах до дальшого розвитку нашого господарського життя. Вони підуть на закупню фармів і фермерських машин,

на поширення купецьких та ремісничих вар-
статів праці, в яких зможуть знайти заняття ро-
бітники, що не мають інших можливостей за-
робітку.

Ви не тільки словом говорите, що то україн-
ці могли б досягнути, якби так хтось їх в госпо-
дарські спілки організував, — а самі ділом
творите силу, основу господарського життя,
активно працюєте для зміцнення цієї ділянки.

Вашими дрібними ощадностями ви докладає-
те цеголку до скріплення господарського жит-
тя цілої Канади, творите кращі умовини для
відбудови господарського життя після війни, і
тим самим творите кращу долю і для своєї
грядучих поколінь.

Мобілізуймо, отже, українські капітали, щоб
українські фермери могли збільшити свій вар-
стат праці, тобто набувати землю, і далше,
щоб вони могли організувати збут своїх про-
дуктів кооперативно на більшу скалю! По мі-
стах помагаймо розбудовувати промисл і реме-
сло, щоб дати вярстат праці безробітним, яких
як перед війною і по війні буде чимало!

Організація капіталу в кредитових спілках
дасть фермерам землю і добробут, безробіт-
ним працю, і тим самим скріпить нашу силу на
фармах і по містах.

Книжечки "Культури й Освіти"

1. Ключ до мови — зложив О. Івах.....20ц.
 2. Щоб вас люди любили — нап. О. Івах.....20ц.
 3. Де поміч для нас — В. Топольницький 20ц.
 4. Як лікувати домашніх звірят — нап.
К. С. Продан.....20ц.
- Листівка-образець Т. Шевченка, 6 за 25ц.

Хай Буде в Кожній Хаті Книгозбірня!